

Oficina del Croniste Oficial.

Una vegada el poble va aconseguir el seu Ajuntament, Mn. Albert Ventura va ser nomenat Cronista oficial de les Alqueries. El de Cronista és un càrrec honorari i vitalici, no remunerat, a què Mn. Albert renunciaria als pocs anys (veure [Entrevista](#)). Algunes de les funcions del cronista van ser, per exemple, fixar un escut i una denominació oficial per al poble; també es va crear una *Oficina del Croniste*, que entre altres coses va replegar documentació per a un arxiu que donara compte de qüestions històriques, patrimonials o etnològiques que configuraven la identitat d'un Poble que ara era també un municipi.

Entre eixa documentació tenim estes fotografies, replegades en gener de 1996 i copiades per Mn. Albert des de l'Oficina del Croniste, que són una mostra riquíssima d'història i etnografia alqueriera. A continuació posem les imatges i algunes dades sobre cada una). Tota informació addicional serà ben rebuda.

Recordeu que fent clic sobre la imatge podeu veure-la en gran.

1. Mossén Juan Miralles amb un desconegut (potser Mn. Alfonso?) a la porta de l'església antiga. En temps de Guerra esta nau havia sigut la seu del Comité revolucionari, i quan es va fer l'església nova passaria a ser "l'Almacén de Márquez", un magatzem d'adobs per a la terra. Finals dels anys '40. La foto apareix ressenyada com a provinent de l'Arxiu de Mn. Juan Miralles, i les mides originals eren 6 x 8 cm.

2. El Cor de Jesús sobre la seua peanya. Es poden veure detalls de la façana de l'església: la finestra amb la campaneta, la teuladeta d'Uralita i la Creu dels Caiguts pintada amb el text al·lusiú a José Antonio Primo de Rivera i etc. Esta imatge i les dos següents pareixen del mateix

dia, en plena postguerra, a la primera meitat dels anys 40. Foto d'Angelina Ventura, rebuda pel Croniste el 9 de gener de 1996. 11 x 7 cm.

3. Una segona imatge del Cor de Jesús amb Mossén Vicente Adriá, a qui la gent deia “el Punxo”, i les festeres de la Confraria del Cor de Jesús amb els seus escapularis. Davant, agenolladets, sis acòlics. Mossén Vicente Adriá va vindre al poble després de la Guerra i va estar fins a l’any 1945 ó 46, quan el va substituir Mn. Juan Miralles. Hem pogut reconèixer a la primera dona per l’esquerra: la mare d’Angelina, donant de la foto; a la tercera, Pilareta la que vivia prop de l’Estació, i al primer home per la dreta: el “tio Pau”, obrer, electricista i home per a tot. Ens conten que els rajos que porta el Cor de Jesús no passaven per la porta i havia d’anar ell a posar-los i llevar-los. En una ocasió en què va tindre discrepàncies amb el capellà va tardar una hora en anar i va fer que la processó es retardara tota una hora en eixir. Foto d’Angelina Ventura, rebuda el 9 de gener de 1996. Foto Melchor, 18 x 23 cm.

4. Processó del Cor de Jesús, passant pel cantó de l'antiga església. Les festeres porten ciri, mantellina i, a diferència de la foto anterior, medalla però no escapulari. Aleshores les dones no anaven a les processons, només les festeres. Entre els homes hi havia divisió entre els que portaven brusa negra i els més moderns que anaven amb jaqueta, corbata i sabates. Els carrers encara són de terra i hi ha un bonic cobertor al balcó de la dreta. Reconeixem a Vicenteta la Palmera (primera per la dreta), i darrere, mirant a càmera, a la Vinalesera. Per l'altra banda la quarta, jove i també mirant a càmera, Carmeta de Santiago, i prop d'ella mirant al fotògraf, Maria de l'Estanc. Els homes que porten la peanya són Josepet de l'oli, a l'esquerra, i l'avi de Mn. Albert Ventura. Foto propietat d'Amparo López. Foto Melchor, original de 6'5 x 11 cm.

5. Grup de joves davant de l'antiga església, anys 50. En la foto es veuen molt bé les cantoneres pintades. Les dones havien d'anar a l'església amb el cap cobert. Es pot reconèixer a Mariàngeles "la Sordeta", que és la del mig, i a Maruja la Mestra a la dreta del tot. Foto propietat de Eduvigis Ballester Capella, rebuda per l'Oficina del Cronista el 12 de gener de 1996. Original de 6 x 8 cm.

6. La fotografia porta una inscripció per la part de darrere: "Festa del carrer, 1950 (cuando la Tía Fina tomó la 1a comunión). Iglesia de la plaza". Tanmateix, pareix que es tracta de les festes patronals en honor de la Mare de Déu del Niño Perdido. Dos xiquetes vestides de comunió porten les llistes del guionet, mentre que les adultes porten pintes altes ("teja") i mantellina. Són interessants les falses architectures que es van posar a la façana de l'església a manera de cantoneres. La primitiva Creu dels caiguts ja havia desaparegut. La primera xica per l'esquerra és Vicentica, Mare de Mn. Albert, i la primera xiqueta de comunió per l'esquerra és Fina, sa tia. Arxiu d'Albert Ventura Rius, rebuda el 9 de gener de 1996. Tamany original de la fotografia, 5'5 x 8 cm.

7. Imatge d'una campanya del Domund: xiquetes disfressades d'índies o negretes i amb les clàssiques vidrioles, posant amb algunes adultes en la Creu dels Caiguts, davant de l'antiga església. S'hi pot apreciar la cadireta o "espadanya" que rematava el capcer de la façana i que seria eliminada quan la nau es va convertir en magatzem d'adobs. Les adultes que veiem en la part superior són Maruja de Ximet, a l'esquerra, i a l'altre costat de la creu la tia Sarín. Anys

'50. Arxiu d'Albert Ventura, propietat d'Amparo López Ventura. Dimensions de la còpia, 6 x 9 cm.

8. Parella de nuvis en la seua boda: es tracta d'Eduvigis i el seu marit. Els joves, vestits amb molta elegància, estan a la porta del cotxe nupcial (que es solia utilitzar en totes les cerimònies o, si més no, apareixia en tots els reportatges fotogràfics); pareix ser que la imatge es va fer prop de l'església, davant de la barberia i sabateria que tornarem a veure un poc més endavant. Foto propietat d'Eduvigis Ballester Capella, rebuda el 12 de gener de 1996. Tamany de la còpia, 13'5 x 8.

9. Carrera ciclista al seu pas per davant de l'antiga església, ara ja reconvertida en "ALMACÉN DE ABONOS" ("l'almacén de Márquez"). Foto propietat de Mª Dolores Miró Bort, rebuda el 9 de gener de 1996. 6'5 x 10 cm.

10. La nau de l'antiga església convertida en magatzem d'adobs. La prohibició d'aparcar pot ser perquè anaren a tombar-la de forma imminent. Dalt a l'esquerra es pot veure la torreta del Xalet de Safont ("Villa Dolores"), l'actual Casa de la Vila. De nou, imatge de Mª Dolores Miró Bort, 6'5 x 9'5.

11. L'ALMACÉN DE ABONOS, antiga església i antiga escola, en estat de demolició. Propietari José Usó Collado, rebuda el 10 de gener de 1996. 6'5 x 9'5 cm.

12. Tombant l'edifici, foto propietat de Mª Dolores Miró Bort, datada entre 1974 i 1976. Rebuda el 9 de gener de 1996. 6'5 x 9'5 cm.

13. Replegant les runes. Es nota que l'ensorrament de l'antiga església va impressionar als alqueriers; ho demostra la quantitat de fotos que s'hi van fer. Propietat de José Usó Collado. 7 x 10 cm.

14. Una altra perspectiva dels edificis que hi havia davant del Xalet de Safont, que anys després seria Ajuntament, i on ara està situat el Monolit de la Segregació. Es tracta de la barberia-sabateria que apareix darrere de la parella de nuvis de la foto 8. De nou la imatge era propietat de José Usó. 7 x 10 cm.

15. Enderrocs i rasa davant de l'actual Casa de la Vila, que aleshores encara tenia la inscripció "Villa Dolores". Està datada en abril de 1976, i probablement estiguen instal·lant el clavegueram (almenys una dècada després que els pobles de la rodalia). Propietat de Mª Dolores Miró Bort, rebuda el 9 de gener de 1996. 7'5 x 10 cm.

16 i 17. Bous al carrer; dos instantànies de la mateixa jornada, de l'any 1976. Hem pogut apegar les fotos de manera que ens donara una perspectiva més ampla del carrer. Darrere està el xalet que és l'actual ajuntament; la reixa feia de barrera. La família ha pogut identificar a "Maniuelet" al terrat de la casa. Foto de Mª Dolores Miró Bort. 10 x 7'5 cm.

18. Foto casera en color d'una dama de festes i el seu germanet, quan encara representaven al poble en Vila-real. Primera meitat dels anys '70. La model podria ser Lolín la de Mesado; darrere tenen l'almacén de Márquez i la barberia-sabeteria de què hem parlat en un parell d'ocasions. Reproduïda per a l'Oficina del Croniste el 25 de gener de 1996.

19. Fotografia d'estudi d'un tal Juan Escobedo. Propietat de Mossén Miguel Molés Capella (un capella mort a la Guerra); arxiu d'Albert Ventura. Una imatge de les primeres dècades del segle XX. 14 x 9 cm.

20. Foto d'estudi sobre cartró i amb *passepartout* d'un soldat de la quinta de 1912. En les fotos d'estudi eren habituals el mobiliari a la moda i els fondos pintats amb motius exòtics. Als fotografiats solien donar-los alguna cosa per a que tingueren en les mans, a fi d'evitar els posats forçats; generalment un puro o un llibre per als homes, i guants, rosaris, etc. per a les dones. Signada per Ramón Gallego, important fotògraf de Castelló. Tant el *passepartout* com el revés estan impresos amb motius modernistes. El donant va ser Manuel Pitarch Cruz, dit

“Manolo Morella”, el 9 de gener; això ens fa pensar que el model podria ser de Morella, no de les Alqueries. 17'5 x 12 cm.

21. Foto d'estudi d'Àngel Carda, probablement soldat en Àfrica en les primeres dècades del segle XX. Foto aportada per Carmen Carda Vilar el 12 de gener de 1996. Apuntat a mà en el full de lliurament: "Desastre de Annual, Toma de Gurugú" (respectivament en 1921 i 1909, la qual cosa no facilita la datació). 13 x 8 cm.

22. Tres militars fotografiats en estudi, el de l'esquerra pareix Àngel Carda. Foto amb base de cartó imprès com a postal; manuscrit "Carmen Carda", propietària de les imatges. 13 x 8 cm.

23. Foto d'Àngel Carda en format postal manuscrita: "Esta fotografia esta echa en una esquina de un Barracon, y el ordenanza de Banderas estaba dandome una carta para que se la llevara a

Melilla lo soy Angel Carda". Resulta molt curiós que l'ordenança porte eixes espardenyes de veteta tan apurades. Una aportació de Carmen Carda. 13 x 8 cm.